

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 490/2010-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 15. novembra 2010 predbežne prerokoval sťažnosť M. Č., B.; Ing. I. Č., B., a N. H., N., N., vo veci namietaného porušenia čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a porušenia základných práv zaručených v čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 3, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 183/1996, postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 4 K 325/99 a postupom Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. Č., Ing. I. Č. a N. H. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. augusta 2010 doručená sťažnosť M. Č., B.; Ing. I. Č., B., a N. H., N., N. (spolu ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietali porušenie čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a porušenie základných práv zaručených v čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 3, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len

„okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 183/1996, postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 K 325/99 a postupom Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo spravodlivosti“).

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že vo veci vedenej okresným súdom pod sp. zn. 7 C 183/1996 sa právny predchodca sťažovateľov (K. Č.) návrhom doručeným okresnému súdu 28. októbra 1996 domáhal zaplatenia sumy 5 860 835 Sk s príslušenstvom proti Š. S., š. p. (ďalej len „pôvodný žalovaný“). Zároveň právny predchodca sťažovateľov požiadal o nariadenie predbežného opatrenia, ktorým mal okresný súd zakázať pôvodnému žalovanému disponovať s nehnuteľnosťami vyšpecifikovanými v žalobnom návrhu, a to až do výkonu rozhodnutia vo veci samej.

Podľa tvrdenia sťažovateľov okresný súd *„predbežné opatrenie nikdy nenariadil ani nezamietol počas celého trvania súdneho sporu (do jeho ukončenia v roku 2009)...*

... V podstate približne každé 2-3 roky bolo v spore samotnom súdom zvolané (na naše viacnásobné urgencie) súdne pojednávanie... Keď už bola situácia so súdnymi prietahmi aj pre naše nezávislé súdy zrejme neúnosná, prišlo k zmene sudcu. Na našu sťažnosť adresovanú ministrovi spravodlivosti nám bolo odpísané, že v danej veci bol zaznamenaný jeden súdny prietah, po tomto konštatovaní sa v podstate uskutočnila počas ďalších rokov len výmena ďalších troch sudcov... to znamená približne každé tri roky nový sudca. K meritu veci však bolo iba jedno pojednávanie – to posledné v r. 2009...“.

Sťažovatelia sú presvedčení, že postupom všeobecných súdov a ministerstva spravodlivosti došlo v ich občianskoprávnej veci k porušeniu čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy a k porušeniu ich základných práv zaručených v čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 3, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy. Toto svoje presvedčenie odôvodnili takto:

«... súdy nekonali v súlade so zákonmi platnými v Slovenskej republike, konali v rozpore s týmito zákonmi, resp. vôbec nekonali. Nám bola rovnosť pred zákonom odňatá najmä tým, že:

- súd nekonal v zmysle zákona, keď nenariadil v lehote 30 dní predbežné opatrenie a tak umožnil odporcovi L. s. r. o. predat' dohodou o uznaní dlhu nám prisľúbený a uznaný majetok

- my sme pod hrozbou pokuty boli predvolávaní na pojednávania a odporcovi stačilo jednoducho na pojednávanie neprísť, a takto nielen vyjadriť pohrdanie súdom, ale aj vytvoriť dostatočný časový priestor na „presun“ majetku...

29. 10. 1999 uznesením Krajského súdu v Bratislave bol vyhlásený konkurz na majetok SM S. L. s. r. o. ... Za správcu konkurznej podstaty bol ustanovený JUDr. J. K. O odkúpenie majetku spoločnosti... sme prejavili záujem aj my na osobnom stretnutí s JUDr. K., následne sa nám začali telefonicky vyhrážať... neznámi ľudia a termíny podávania ponúk na odkúpenie majetku... nebolo možné nikde zachytiť, takže majetok odišiel tam kam mal ...

16. 4. 2008 Krajský súd v Bratislave zrušil konkurz na majetok úpadcu SM S. L. spol. s r.o. pre nedostatok predpokladov pre konkurz (nedostatok majetku).

A keďže už bol majetok v tých správnych rukách, mohol dňa 21. 01. 2009 súd rozhodnúť v náš prospech...

Ako sa dalo predpokladať, žiadne peniaze sme nedostali... Spoločnosť de facto nejestvuje... Takže vymožitelnosť práva... je v tejto veci... nulová.»

Na základe uvedeného sťažovateľa navrhujú, „aby ústavný súd vyhlásil tento rozsudok:

odporca porušil ľudské práva navrhovateľov tým, že súdy svojou liknavosťou, resp. nekonaním súdov znevýhodnili navrhovateľov v priebehu súdneho konania. Preto je povinný navrhovateľom v 1) až 3) rade zaplatiť nemajetkovú ujmu – sumu 33.139,90 Eur a to každému jednotlivo, všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku

d'alej odporca je povinný navrhovateľom kompenzovať vzniknutú škodu spôsobenú súdmi Slovenskej republiky a zaplatiť navrhovateľom v 1) až 3) rade sumu 194.544,08 EUR s 10,21 % úrokom z omeškania od 28. 10. 1996 až do zaplatenia, všetko do 3 dní od právoplatnosti rozsudku

d'alej je odporca povinný zaplatiť náhradu trov konania, zastupovanie pred súdom a ostatné oprávnené náklady Navrhovateľa súvisiace so súdnym konaním.“.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na

prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Aj keď sťažovatelia v petite svojej sťažnosti presne neoznačili, ktorým rozhodnutím alebo postupom súdu malo dôjsť k porušeniu, toho-ktorého nimi označeného základného práva, v záujme presvedčivosti vlastnej rozhodovacej činnosti ústavný súd z obsahu sťažnosti vyvodil, že predmetom ich sťažnosti je tvrdenie, že:

a) postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 183/1996 došlo k porušeniu označených základných práv tým, že okresný súd nerozhodol o návrhu na vydanie predbežného opatrenia v lehote 30 dní, ako aj tým, že akceptoval zmenu obchodného mena žalovaného, bezdôvodne toleroval jeho neúčast' na pojednávaniach a neprímeranými priet'ahmi v konaní vo veci samej vytvoril dostatočný priestor na „*presun*“ jeho majetku,

b) postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 K 325/99 bolo porušené jej základné právo na rovnosť účastníkov v konkurznom konaní tým, že jej nebolo umožnené spolu s ostatnými žalobcami – právnymi nástupcami pôvodného žalobcu zúčastniť sa verejného ponukového konania na majetok žalovaného, a tiež aj tým, že krajský súd svojím uznesením zrušil konkurz na majetok žalovaného ako úpadcu pre nedostatok predpokladov pre konkurz,

c) postupom ministerstva spravodlivosti boli porušené ich základné práva tým, že ministerstvo spravodlivosti umožnilo, aby okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 183/1996 a krajský súd v konaní vedenom pod sp. zn. 4 K 325/99 svojou „*liknavosťou*“ a nekonaním znevýhodnili sťažovateľov.

1. K namietanému porušeniu základných práv postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 183/1996 a postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 K 325/1999

1.1 Jednou zo základných podmienok prijatia sťažnosti na ďalšie konanie je jej podanie v lehote ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Táto lehota je dvojmesačná a začína plynúť od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Pri opatrení alebo inom zásahu, ktorým sú aj zbytočné prietahy v konaní pred všeobecnými súdmi, sa lehota počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Podanie sťažnosti po uplynutí tejto lehoty je zákonným dôvodom na odmietnutie sťažnosti ako oneskorene podanej (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Ústavný súd pri svojej rozhodovacej činnosti opakovane vyslovil právny názor, že sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nemožno považovať za časovo neobmedzený právny prostriedok ochrany základných práv a slobôd (I. ÚS 33/02, II. ÚS 29/02, III. ÚS 108/02, IV. ÚS 158/04, I. 218/06).

V súvislosti s návrhom na vydanie predbežného opatrenia, ktorý bol obsahovou súčasťou návrhu na začatie konania vo veci samej pôvodného žalobcu doručeného okresnému súdu 28. októbra 1996, ústavný súd zistil, že písomným podaním z 28. októbra 1998 zobral vtedajší právny zástupca žalobcov návrh na nariadenie predbežného opatrenia späť.

Žalobcovia 20. apríla 2005 uviedli, že sa vydania predbežného opatrenia nedomáhajú, a preto okresný súd v rámci konania vedeného pod sp. zn. 7 C 183/1996 uznesením zo 14. novembra 2006 konanie o návrhu na vydanie predbežného opatrenia zastavil.

V danej právnej veci sťažovateľov ako žalobcov okresný súd rozhodol rozsudkom vo veci samej 21. januára 2009, ktorým v spojení s opravným uznesením z 29. apríla 2009 zaviazal žalovaného, aby žalobcom zaplatil sumu 194 544,08 € s príslušenstvom, a to v lehote 3 dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozsudku.

Sťažovatelia sťažnosťou pred ústavným súdom teda napádajú postup okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 183/1996, ktoré podľa zistenia ústavného súdu v časti návrhu na vydanie predbežného opatrenia bolo skončené uznesením zo 14. novembra 2006, ktoré nadobudlo právoplatnosť 24. marca 2007, a v časti návrhu na začatie konania vo veci samej bolo skončené rozsudkom z 21. januára 2009, ktorý nadobudol právoplatnosť 10. marca 2009 v spojení s opravným uznesením z 29. apríla 2009, ktoré nadobudlo právoplatnosť 27. mája 2009.

Pretože sťažnosť sťažovateľov bola ústavnému súdu doručená 12. augusta 2010 (podaná na poštovú prepravu 10. augusta 2010) a od 24. marca 2007 (nadobudnutie právoplatnosti uznesenia okresného súdu, ktorým rozhodol o návrhu na vydanie predbežného opatrenia), ako aj od 29. apríla 2009 (nadobudnutie právoplatnosti opravného uznesenia, ktorým okresný súd opravil výrokovú časť rozsudku vo veci samej) nepochybne uplynula dvojmesačná lehota podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde, ústavný súd sťažnosť sťažovateľky v tejto časti už pri jej predbežnom prerokovaní odmietol ako podanú oneskorene (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

1.2 Rovnaký záver platí aj vo vzťahu k namietanému porušeniu základných práv sťažovateľov postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 K 325/1999.

V označenom konaní bol uznesením krajského súdu z 29. októbra 1999 na majetok žalovaného vyhlásený konkurz a za správcu konkurznej podstaty bol ustanovený JUDr. J. K.

Dňom vyhlásenia konkurzu na majetok žalovaného sa konanie vedené na okresnom súde pod sp. zn. 7 C 183/1996 zo zákona prerušilo.

Žalobcovia, teda sťažovatelia, si v konkurznej veci žalovaného ako úpadcu uplatnili konkurznú pohľadávku v sume 5 900 635 Sk, pričom táto pohľadávka bola na prieskumnom pojednávaní uznaná v plnej výške.

Uznesením konkurzného súdu zo 16. apríla 2008 bol konkurz na majetok žalovaného ako úpadcu pre nedostatok predpokladov pre konkurz zrušený a zároveň správca konkurznej podstaty bol týmto uznesením zbavený svojej funkcie.

Toto uznesenie konkurzného súdu nadobudlo právoplatnosť 3. júna 2008.

Vzhľadom na to, že konanie vedené krajským súdom pod sp. zn. 4 K 325/1999 bolo skončené uznesením konkurzného súdu zo 16. apríla 2008, ktoré nadobudlo právoplatnosť 3. júna 2008, je nepochybné, že dvojmesačná lehota na podanie sťažnosti ústavnému súdu už tiež uplynula.

Z uvedeného dôvodu ústavný súd sťažnosť sťažovateľov aj v tejto časti odmietol ako podanú oneskorene (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

2. K namietanému porušeniu základných práv postupom ministerstva spravodlivosti

Sťažovatelia vo svojej sťažnosti označili za „odporcu“ v zmysle porušovateľa základných práv súdmi v priebehu súdneho konania ministerstvo spravodlivosti.

Podľa čl. 141 ods. 1 a 2 ústavy v Slovenskej republike vykonávajú súdnictvo nezávislé a nestranné súdy, pričom súdnictvo sa na všetkých stupňoch vykonáva oddelene od iných štátnych orgánov.

Podľa čl. 142 ods. 1 ústavy súdy rozhodujú v občianskoprávných a trestnoprávných veciach, súdy preskúmavajú aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci, ak tak ustanoví zákon.

Podľa čl. 108 ústavy vláda Slovenskej republiky je vrcholným orgánom výkonnej moci.

Podľa čl. 109 ústavy vláda sa skladá z predsedu, podpredsedov a ministrov.

Vychádzajúc z už citovaných ustanovení ústavy vyplýva, že v záujme zabezpečenia výkonu súdnictva nezávislými a nestrannými súdmi sa iným orgánom štátnej moci zakazuje akýmkoľvek spôsobom zasahovať do ich rozhodovacej právomoci.

Ministerstvo spravodlivosti riadené ministrom ako ústredný orgán výkonnej štátnej moci je popri predsedovi a podpredsedovi súdu, hoci orgánom riadenia a správy súdov, avšak jeho úlohy spočívajú iba vo vytváraní podmienok na plynulý chod súdnictva, najmä v oblasti personálnej, organizačnej, ekonomickej, finančnej, odbornej, a tiež aj v dohliadaní na riadny výkon súdnictva spôsobom a v medziach ustanovených zákonom.

Ministerstvu spravodlivosti však nie sú súdy pri výkone súdnictva ako takom nijako podriadené a ministerstvo spravodlivosti za žiadnych okolností nemôže zasahovať do ich rozhodovacej činnosti.

Ak teda ministerstvo, tak ako iné orgány štátnej moci, nemôže žiadnym spôsobom zasahovať do rozhodovacej činnosti súdov, potom je úplne logické, že za porušenie základných práv postupom súdov v priebehu súdnych konaní alebo ich rozhodnutiami ministerstvo ako orgán výkonnej štátnej moci nemôže niesť ani ústavnoprávnu zodpovednosť.

Práve naopak, ak sa má zabezpečiť dôsledné naplnenie ústavou vyjadrenej požiadavky nezávislého a nestranného výkonu súdnictva od ostatných štátnych orgánov ako jedného zo základných princípov právneho štátu, je nevyhnuté, aby aj ústavnoprávnu zodpovednosť za prípadné porušenia základných ľudských práv súdmi v priebehu súdnych konaní znášali ako porušovatelia samotné súdy.

V tejto súvislosti ústavný súd podotýka, že ani právomoc ministerstva prešetrovať vybavenie sťažností účastníkov na postup súdu predsedami krajských súdov a predsedom Špecializovaného trestného súdu, ktoré môžu smerovať nanajvýš iba proti porušovaniu

práva na verejné prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov alebo porušovaniu zásad dôstojnosti súdneho konania, nič nemení na tom, že ústavnoprávne zodpovedným subjektom prípadného porušenia základných práv súdmi pri výkone súdnictva sú výlučne súdy.

Tento záver ústavný súd odôvodňuje tým, že aj prípadného porušenia základného práva na verejné prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy sa v súdnych konaniach dopúšť'ajú iba súdy, a nie ministerstvo ako najvyšší orgán riadenia a správy súdov.

Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že zjavne neopodstatneným návrhom je návrh, ktorým sa namieta taký postup orgánu verejnej moci, ktorým nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil s'ťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namieta, ako aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval označené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšť'ajú (napr. II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 288/05, II. ÚS 298/06).

Z uvedeného nepochybne vyplýva, že pre nedostatok akejkoľvek príčinnej súvislosti, je úplne vylúčené, aby ministerstvo spravodlivosti ako *„odporca porušil ľudské práva navrhovateľov tým, že súdy svojou liknavosťou, resp. nekonaním súdov znevýhodnil navrhovateľov v priebehu súdneho konania“*.

Z tohto dôvodu ústavný súd s poukazom na ustanovenie § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde s'ťažnosť s'ťažovateľov v časti, ktorou namietali porušenie svojich základných práv ministerstvom spravodlivosti ako *„porušovateľom“* v súvislosti s postupmi súdov, už pri predbežnom prerokovaní odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na to, že s'ťažnosť bola odmietnutá ako celok a rozhodnutie o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia a trov konania je viazané na vyslovenie porušenia

práva alebo slobody sťažovateľov (čl. 127 ods. 2 prvá veta ústavy), ústavný súd o tej časti sťažnosti, ktorou sa sťažovatelia domáhali ich priznania, už nerozhodoval.

Ústavnému súdu v rámci jeho právomoci rozhodovať o sťažnostiach fyzických a právnických osôb podľa čl. 127 ústavy nijako neprináleží rozhodovať o náhrade majetkovej škody.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. novembra 2010